

Strategi

Klimat- och miljöstrategi 2030

Dokumentbeskrivning

Typ	Beskrivning
Dokumenttyp:	Strategi
Antaget av:	Kommunfullmäktige
Antagningsdatum:	2022-03-28 § 33
Diarienummer:	KS 2020-233
Gäller till och med:	2030-12-31
Dokumentansvarig:	Processutvecklare
Revisionshistorik:	

Innehållsförteckning

Inledning	4
Kommunen – den lokala klimatanpassaren.....	4
Vår omvärld	5
Munkedal – vision och mål	7
Munkedals miljömål 2030	8
Fokusområden	8
Önskade effekter	9
Aktiviteter	10
Energiplan	10
Uppföljning	11
Revidering	11
Koppling till målprocess och styrande dokument	11

Inledning

Klimatförändringarna är de mest allvarliga miljöhoten – både lokalt och globalt. Vi får allt mer nederbörd, fler och mer kraftfulla stormar, torka, översvämningar och höjda havsvattennivåer. Olika sorters extremväder påverkar kommunens möjlighet att utföra sitt uppdrag, vilket får konsekvenser för både invånare och medarbetare. Klimatförändringarna minskar den biologiska mångfalden, som är ett av de största globala miljöproblemen. Förlusten av biologisk mångfald förvärrar i sin tur effekterna av klimatförändringarna ännu mer. Klimatförändringarna är också ett stort säkerhetspolitiskt hot, med risk för ökade motsättningar och konfliktrisker som framför allt handlar om färskvatten, förnyelsebara naturresurser och migration.

Denna klimat- och miljöstrategi gäller för hela kommunorganisationen och dess helägda bolag, som ska vara en förebild för alla som bor och verkar i kommunen.

Kommunens energiplan ingår i denna klimat- och miljöstrategi.

Kommunen – den lokala klimatanpassaren

Ett hållbart Munkedal ur ett klimat- och miljöperspektiv innebär att vi är klimatsmarta. Arbetet med hållbar utveckling ska därför integreras i det dagliga arbetet – det är inte ett projekt som sköts vid sidan om ordinarie verksamhet.

Det kostar att ställa om för att rädda miljön och för att minska effekterna av klimatförändringarna, som är en av de utmaningar som Agenda 2030-delegationen har konstaterat "inom en nära framtid är förenade med så stora kostnader för samhället att Sverige inte har råd att inte agera".

Det behöver läggas större vikt vid klimatansvar i exempelvis beslut om lokalisering av och logistik inom verksamheter. Ju mindre klimatpåverkan, desto lägre kostnader för klimatanpassningar. Ökade temperaturer innebär ökad avrinning med risk för översvämningar, skred, skadeorganismer och smittbärare, men även risk för ökad torka. Med ökad nederbörd riskerar vattentäcker att förorenas och ledningsbrott att inträffa i va-nät, medan torrare perioder ökar risken för torka och vattenbrist. Klimatförändringarna leder till nya risker och sårbarheter. För att minska konsekvenserna av klimatförändringarna behöver all samhällsplanering fokusera på hållbarhet, energianvändningen effektiviseras samt användningen av förnyelsebara bränslen och förnyelsebar el öka.

En hållbar energiplanering minskar ohälsa, negativa miljökonsekvenser och ekonomiska kostnader. Strategiskt klimat- och miljöarbete är således viktigt för utvecklingen och i förlängningen för ett gott liv i Munkedal.

De åtgärder som vi avstår ifrån idag riskerar att bli dyrare att genomföra senare. Det gäller både offentlig sektor, näringsliv, civilsamhälle och enskilda invånare. Klimatåtgärderna innebär även goda möjligheter till positiva effekter, som till exempel för hälsa, miljö och sysselsättning.

Vår omvärld

FN har antagit 17 globala mål för hållbar utveckling, som en del av Agenda 2030. Agendan är en sammanfattning av de samhällsutmaningar som vi står inför, utmaningar som måste lösas gemensamt eftersom de påverkar varandra. Hållbar utveckling innebär att man tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Det handlar om livskvalitet, för alla – nu och i framtiden. Det sker utifrån tre perspektiv: social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Social hållbarhet handlar om välbefinnande, behov och rättigheter samt rättvisa och makt. Miljömässig hållbarhet handlar om att hålla oss inom de gränser som ekosystemen klarar av, och att lämna ett så litet klimatavtryck som möjligt. Den ekonomiska utvecklingen är till för att skapa förutsättningar för ekologisk och social utveckling, och får inte innebära negativa konsekvenser för social eller miljömässig hållbarhet. Ekonomin är därför bara ett medel, en möjliggörare, för att nå den hållbara utvecklingen. Utvecklingen är hållbar när dessa tre stämmer överens med varandra.

Utvecklingen är hållbar när de tre perspektiven är i balans

FN:s klimatavtal, det så kallade Parisavtalet, handlar om att världens länder ska arbeta för att inte medeltemperaturen på jorden ökar mer än 2 grader, och att man ska anstränga sig för att ökningen ska stanna på 1,5 grad. Det ska göras genom att minska klimatutsläppen.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för Europeiska unionen (EU) och Sverige. 2050 ska Europa vara klimatneutralt, enligt EU:s strategiska vision. 2030 ska den svenska fordonsflottan vara fossilfri. 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Det är bråttom att bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa.¹ Därför har EU tagit fram ett nytt miljöhandlingsprogram. Syftet är att skynda på klimatneutralitet, resurseffektivitet och att organisera ekonomin så att de skador som människan har orsakat miljön kan läka. Programmet fokuserar på att minska utsläppen av växthusgaser till 2030, klimatneutralitet 2050, minska sårbarhet för klimatförändringar, cirkulär ekonomi, noll utsläpp av föroreningar, biologisk mångfald samt minska miljö- och klimatpåverkan i produktion och konsumtion.

Målet för Sveriges miljöpolitik är att nästa generation ska få ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att det påverkar människor utanför Sveriges gränser negativt (generationsmålet). För att nå generationsmålet har det tagits fram 16 miljö kvalitetsmål. Dessa beskriver det tillstånd som ska nås, bland annat begränsad klimatpåverkan, frisk luft, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. Sveriges miljömål är centrala för att visa vägen mot en hållbar utveckling och Agenda 2030.

Näringslivet har i många fall kommit mycket längre än offentlig sektor. Bland annat genom att anpassa sin produktion och konsumtion.

Länsstyrelsen Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen har tagit fram strategin Klimat 2030, med målet att vara en fossiloberoende region till år 2030. Det innebär att de totala utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent till år 2030, jämfört med 1990. Dessutom ska utsläppen av växthusgaser från vår konsumtion, oavsett var i världen de sker, minska med 30 procent jämfört med 2010. Arbetet för ett fossiloberoende fokuserar på fyra områden:

- Hållbara transporter
- Klimatsmart och hälsosam mat
- Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster
- Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler.

Alla kommuner i Västra Götaland har skrivit på Klimat 2030, och därmed ställt sig bakom klimatmålet att vara fossiloberoende 2030.

Utsläppen av koldioxid är 9 ton per person och år i Sverige. Dessa är fördelade på 6 ton inom privat konsumtion och 3 ton inom offentlig konsumtion. Utsläppen från privat konsumtion kommer framför allt från transporter, livsmedel och boende. Utsläppen från det offentliga kommer från konsumtion och investeringar, exempelvis byggnader och maskiner. För att nå 2-gradersmålet bör utsläppen totalt sett inte vara mer än 1 ton koldioxid per person och år.

Munkedal – vision och mål

Munkedal – mer av livet. En hållbart växande kommun med engagerade invånare. Här tar vi oss an framtidens utmaningar tillsammans!

Vision 2025

Visionen innebär att Munkedal ska vara en hållbart växande kommun med en kreativ och spännande miljö där människor känner sig välkomna, trivs med livet, är delaktiga, handlingskraftiga och stolta. Munkedal har skrivit under Klimat 2030 och att vara en fossilfri gränsregion 2030, tillsammans med övriga kommuner i Fyrbodalen och de norska länen Östfold och Follo.

Munkedal har tagit fram fyra inriktningsmål för 2020-2023. De bygger på kommunens vision, hållbar utveckling och fossilfrihet 2030. Ett av inriktningsmålen berör miljöperspektivet av hållbar utveckling:

Munkedal ska bidra till minskad klimatpåverkan

Inriktningsmål 2020-2023,
miljöperspektivet

Inriktningsmålet innebär att vi framför allt arbetar med det globala hållbarhetsmålet (globalt mål) 13. *Bekämpa klimatförändringarna*. Eftersom de globala målen är integrerade och odelbara berörs samtliga mål, men fokus ligger på mål 13.

För att begränsa klimatförändringarna behöver klimatutsläppen minska. Därför har vi valt att prioritera det strategiska klimat- och miljöarbetet på löftet om att vara en fossiloberoende 2030ⁱⁱ, med inriktning på det som orsakas av kommunorganisationens verksamheter.

Munkedals miljömål 2030

Utsläppen av koldioxid från kommunorganisationens egna verksamheter har minskat med 80 procent, jämfört med 1990.ⁱⁱⁱ

Fokusområden

Klimatsmarta val behöver underlättas för att vi ska nå vårt miljömål. Kommunen har därför valt att fokusera på fyra områden:

- Resa miljövänligt
- Äta hälsosamt
- Förbruka sparsamt, förnybart och cirkulärt
- Klimatsmarta byggnader.

Vart och ett av fokusområdena har koppling till de globala hållbarhetsmålen.

Fokusområde	Koppling till de globala hållbarhetsmålen
<u>Resa miljövänligt</u> <ul style="list-style-type: none">- Minimera antal resor.- Undvik resor med motordrivna fordon.- Välj cykel eller promenera när du kan.- Samåk eller åk med kollektivtrafik.- Samordna transporter.- Kommunens fordon är fossilfria.- Effektivt nyttjande av kommunens fordon.	Mål 3. God hälsa och välbefinnande Mål 11. Hållbara städer och samhällen Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna
<u>Äta hälsosamt</u> <ul style="list-style-type: none">- Minskat matsvinn.- Mer närodlat på tallriken.- Mer varierad kost på tallriken.	Mål 3. God hälsa och välbefinnande Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

<p><u>Förbruka sparsamt, förnybart och cirkulärt</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Flergångsprodukter istället för engångsprodukter. - Förebygg och minimera mängden avfall. - Återbruka och återanvänd, hyr och samäg inom och mellan förvaltningar. 	<p>Mål 3. God hälsa och välbefinnande</p> <p>Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion</p> <p>Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna</p>
<p><u>Klimatsmarta byggnader</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Energieffektivisera. - Producera sol-el. - Beräkna klimatbelastning över livscykeln vid byggnation. - Planera för en hållbar samhällsstruktur. 	<p>Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt</p> <p>Mål 11. Hållbara städer och samhällen</p> <p>Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna</p>

Sammanställning av fokusområden och kopplingen till de globala hållbarhetsmålen. Inspiration till fokusområdena är hämtad från Klimat 2030.

Önskade effekter

De positiva effekterna av att vårt miljömål uppnås kan ses i samtliga tre perspektiv av hållbar utveckling:

	Miljömässig hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
Resa miljövänligt	<p>Energieffektivt</p> <p>Minskad klimatpåverkan</p>	Förbättrad hälsa	<p>Minskade kostnader för resor</p> <p>Minskade kostnader för transporter</p>
Äta hälsosamt	<p>Energieffektivt</p> <p>Minskat matsvinn</p> <p>Minskade utsläpp från transporter</p> <p>Minskad klimatpåverkan</p>	Förbättrad hälsa	<p>Minskade matkostnader</p> <p>Minskade kostnader för transporter</p>

Förbruka sparsamt, förnybart och cirkulärt	Färre naturresurser förbrukas Minskade utsläpp från transporter Minskad klimatpåverkan	Förbättrad hälsa	Minskade investeringskostnader
Klimatsmarta byggnader	Energieffektivt Närproducerad energi Minskad klimatpåverkan	Förbättrad hälsa	Minskade energikostnader Minskade förvaltningskostnader

Effekter av uppnått miljömål i Munkedals kommun

Aktiviteter

Alla nämnder och helägda kommunala bolag ska ta fram aktiviteter som går att följa upp, för minskade koldioxidutsläpp från transporter, med fokus på resa miljövänligt, äta hälsosamt, förbruka sparsamt och cirkulärt samt klimatsmarta byggnader. Aktiviteterna ska kunna mätas och följas upp årligen. Förvaltningarnas aktiviteter ska skrivas in i aktivitetsplanen, enligt nedan.

Varje år tar nämnderna fram verksamhetsplaner för kommande år. Dessa beskriver de verksamheter som nämnderna är ansvariga för och är ett stöd för planering, styrning och ledning för att nå verksamhetsmålen. Utifrån verksamhetsplanen tar förvaltningen fram en aktivitetsplan där arbetet specificeras. I aktivitetsplanen lyfts aktiviteter som ska leda till att nå verksamhetsmål och vad som framgår av andra beslutade styrdokument.

Energiplan

Varje kommun ska ha en aktuell energiplan, både för den egna organisationen och för det geografiska området. Den ska innehålla frågor om försörjning, distribution och användning av energi. Planen ska underlätta samordning av olika aktörers insatser, för en hållbar energisituation i Munkedal. Energiplanen visar kommunens viljeinriktning i samverkan med näringsliv och invånare på de områden där den kommunala organisationen bara delvis är ansvarig för frågorna.

Energiplanens koppling till de globala målen är framför allt mål 7. Hållbar energi för alla.

Munkedal ska ha ett hållbart och säkert system för tillförsel, distribution och användning av energi. På så sätt skapar vi en trygg och attraktiv kommun

med minskad klimatpåverkan. Energiförsörjningen ska vara tillräcklig och säker samt ha en målsättning om att vara regionalt oberoende av omvärlden.

Energianvändningen per invånare behöver minska. Det kan ske genom en målmedveten samhällsplanering och ett aktivt arbete med energihushållning samt information om miljö och energi.

Energiplaneringen är en del av underlaget i kommunens översiktsplanering. Det innebär att vi kopplar samman strategisk bebyggelseutveckling och energianvändning i ett tidigt skede. Energiplaneringen även underlag för detaljplanering för om- och nybyggnation. På så sätt bidrar kommunen till den omställning som krävs för att leva klimatsmart för dem som bor och verkar i vår kommun.

Fastighetsägare är ansvariga att se till att värmedistributionen i fastigheterna fungerar vid exempelvis elavbrott och behöver därför en beredskap för eventuellt reservsystem för värmedistribution och reservkraftsystem. Inom omsorgens verksamheter är personalen extra viktig vid ett el- eller värmeavbrott. Därför ska det finnas en tydlig prioriteringsordning för insatser som är viktigast för brukarna.

Kommunen har en viktig roll för energianvändningens inverkan på miljö, hälsa och hushållning av resurser. All personal har ansvar för kommunens energianvändning.

Uppföljning

Klimat- och miljöstrategin följs upp varje år, i samband med årsbokslutet. Fördjupad uppföljning sker per 2024 och 2029.

Revidering

Klimat- och miljöstrategin ska aktualiseras för eventuell revidering när nya inriktningsmål har fastställts för perioderna 2024-2027 respektive 2028-2031.

Koppling till målprocess och styrande dokument

Klimat- och miljöstrategin är ett styrande dokument som utgör underlag för övergripande planer, budget samt nämndernas och de helägda bolagens verksamhetsplanering. Strategin ersätter "Energiplan för Munkedals kommun" (Dnr KS 2012-388), "Lokala miljömål" och "Strategiplan för miljömålsarbetet"

(Dnr KS 2012-374) och "Miljöpolicy för Sotenäs, Munkedal och Lysekils kommuner" (Dnr KS 2015-360).

De aktiviteter som konkretiseras utifrån klimat- och miljöstrategin ska in i nämndernas aktivitetsplaner för verksamhetsåret, i enlighet med målprocessen. De helägda kommunala bolagen ska samla sina aktiviteter på motsvarande sätt.

Kommunfullmäktige antar en budget med flerårsplan varje år. Budgeten är överordnad andra kommunala styrdokument. Det finns flera andra kommunala styrdokument som har en tydlig koppling till klimat- och miljöstrategin, utöver budgeten. Det handlar exempelvis om översiktsplan, bostadsförsörjningsplan, vindbruksplan, va-strategi, avfallsplan, upphandlingspolicy, lokalförsörjningsplan, beredskapsplaner och måltidsriktlinjer.

ⁱ Strategisk agenda antagen av Europeiska rådet 2019-06-20.

ⁱⁱ Fossiloberoende innebär en minskning med 80 procent av utsläppen jämfört med år 1990.

ⁱⁱⁱ Egentligen *koldioxidekvivalenter*, som är en summering av olika växthusgaser som omräknats till ett gemensamt mått.